

Az Éghajlatváltozási Keretegyezmény

„(...) az üvegházhatású gázok légköri koncentrációinak stabilizálása olyan szinten, amely megakadályozná az éghajlati rendszerre gyakorolt veszélyes antropogén hatást. Ezt a szintet olyan időhatáron belül kell elérni, ami lehetővé teszi az ökológiai rendszerek természetes alkalmazkodását az éghajlatváltozáshoz, továbbá, ami biztosítja, hogy az élelmiszertermelést az éghajlatváltozás ne fenyegetse, valamint, ami módot nyújt a fenntartható gazdasági fejlődés folytatódására.“

A Keretegyezményben tett vállalás már a 1990-es évek közepén láthatóan elégtelen volt az éghajlatváltozás problémájának kezelésére és ez a felismerés hívta életre az 1997-ben elfogadott Kiotói Jegyzőkönyvet. A Jegyzőkönyvben a 38 fejlett és átalakuló gazdaságú ország a 2008–2012 közötti időszakra vállalja kibocsátásaik átlagosan 5,2%-kal történő csökkentését az 1990-es bázisévhez képest. A Kiotói Jegyzőkönyv 2005. február 16-án lépett érvénybe, amelyben az EU-15 már átlagos 8%-os csökkentés mellett kötelezte el magát, Magyarország 6%-os csökkentést vállalt az 1985-87-es bázis időszakhoz képest. Magyarország a Kiotói Jegyzőkönyv aláírásakor nem az 1990-es általános bázisét vette kibocsátás-csökkentési vállalásainak alapjául, hanem 1985-1987 átlagát. Ezen bázisévekben a hazai üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke 113 millió tonna volt, amely 2005-re 76 millió tonnára csökkent. Ennek megfelelően, hazánk az előrejelzések szerint teljesíteni tudja a Jegyzőkönyvben vállalt kibocsátás csökkentési célját.

Keretegyezmény és annak Kiotói Jegyzőkönyve szempontokat biztosít a 2012-ig történő vállalások megvalósításán túlmenően a 2012 utáni lépésekre vonatkozólag is. Ezen szempontok mellett a klímaváltozás veszélyének növekedéséről egyre nagyobb mértékben és bizonyossággal állnak rendelkezésre információk, amelyek alapján nem látszik alternatívája egy globális erőfeszítésnek, amelyben a közös, de megkülönböztetett felelősség elve alapján hosszabb távú és komoly erőfeszítések szükségesek mind a fejlett, mind pedig a dinamikusan fejlődő gazdasággal rendelkező fejlődő országok részéről.

Ezen szempontok alapján 2005. novemberében a 2012 utáni kibocsátás-csökkentési vállalásokkal kapcsolatban három tárgyalási folyamat indult el, melyek várhatóan 2010-ben fejeződnek be. A tárgyalások legfőbb célja az, hogy globális mértékben érdemi részvételre készítse az államokat, ugyanis, amennyiben a fő üvegházhatású gáz kibocsátó országok nem csökkentik a kibocsátásaikat, akkor nem tudjuk az üvegházhatású gázok légköri koncentrációját a Keretegyezmény által kijelölt biztonságos szinten stabilizálni. Ugyanakkor az egyes országok a kibocsátás-csökkentés költségeit csak akkor hajlandóak vállalni, ha garanciát látnak arra, hogy más országok is cselekedni fognak e területen. Hiszen globális összefogás hiányában azt kockáztatják, hogy ugyan viselniük kell az alacsony széntartalmú gazdaságra való átállás költségeit, de mindezt anélkül, hogy a veszélyes vagy katasztrofális klímaváltozás hatásait elkerülnék.

2003-ban a globális kibocsátások 46%-áért volt felelős a világ lakosságának 20%-át jelentő Annex I (fejlett és átmeneti gazdaságú) országok összessége, ahol az egy főre eső kibocsátás átlagosan 14,6 tonna volt évente, míg a világ más részein 4,2 tonna.

Ahhoz, hogy a légköri üvegházhatású gáz koncentráció stabilizálását elérjük a szén-dioxid mellett a metán és a dinitrogén-oxid kibocsátását is csökkenteni kell. Ennek a három gáznak a jelenlegi globális melegítési potenciálja olyan szintű, mintha 442 ppm koncentrációjú szén-

dioxid lenne a légkörben. A szén-dioxid koncentráció 450 ppm koncentráción való stabilizációja és a másik gázok kibocsátásának a hasonló mértékű csökkenése olyan sugárzás-erősítő hatást jelentene, mintha 550 ppm koncentrációjú szén-dioxid lenne a légkörben.

Az IPCC Negyedik értékelő jelentése azt állapítja meg, hogy annak érdekében, hogy csak 2° C-kal emelkedjen az egyensúlyi globális átlaghőmérséklet az iparosodás előtti szinthez képest, az üvegházhatású gázok légköri koncentrációjának 445-490 ppm-en történő stabilizációja szükséges. Legkésőbb 2015-ig kell elérni globális szinten a kibocsátási maximumot, és 2050-re a globális kibocsátásokat a 2000. évi szinthez képest 50-85%-kal kell csökkenteni.

Eltérő stabilizációs koncentrációs szintek eltérő kibocsátás csökkentési kihívást jelentenek globálisan. Magasabb koncentrációs szintek és a kibocsátás magasabb szinten történő tetőzése kisebb csökkentést követel meg, de nagyobb kockázatot hordoznak, hogy a veszélyes klímaváltozást nem kerüljük el és pozitív visszacsatolási folyamatok is jelentkeznek.

A fejlett ipari országoknak és közöttünk hazánknak is a jelenlegi és történeti kibocsátások szintje miatt (az üvegházhatású gázoknak a légkörben való tartózkodása eltérő években, de akár évszázadokban is mérhető) és a magasabb gazdasági fejlettség miatt jelentősen nagyobb mértékben kell kibocsátást csökkenteni, mint a globális átlag.

Szükséges megjegyezni, hogy legújabb kutatások szerint a 2°C globális átlaghőmérséklet emelkedés, mint maximális hőmérsékleti emelkedési cél eléréséhez az 550 ppm CO₂ ekv. szinten történő stabilizáció túl magas (70%-100% esély a magasabb átlaghőmérsékleten történő stabilizációra) és körülbelül 50% esély van a 2°C szintnek a tartására a 450 ppm CO₂ ekv. stabilizációs szint esetén.